સંક્ષિપ્તમાં ચર્ચા કરો: ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં વેપાર અને વાણિજ્ય (5 Marks)

10. Briefly discuss: Textile Technology & Astronomy in IKS (5 Marks)

સંક્ષિપ્તમાં ચર્ચા કરો: ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં ટેક્સટાઇલ તકનીક અને ખગોળશાસ્ત્ર (5 Marks)

11. Briefly discuss local art and traditions related to your area. (5 Marks)

તમારા વિસ્તાર સાથે જોડાયેલા સ્થાનિક કલા અને પરંપરાઓ અંગે સંક્ષિપ્તમાં ચર્ચા કરો. (5 Marks)

12. What is Indic Knowledge System ? Discuss its core components in detail. (10 Marks)

ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા શું છે? તેના મુખ્ય ઘટકોનું વિગતવાર વર્ણન કરો. (10 Marks)

13. Discuss in detail the types of performing arts with special reference to its process. (10 Marks)

પરફોર્મિંગ આર્ટ્સના પ્રકારો અને તેમની પ્રક્રિયા અંગે વિગતવાર ચર્ચા કરો. (10 Marks)

SECTION-C

Each MCQ carries 1 mark.

(1) Which of the following is not a major spiritual or philosophical tradition that originated in the Indian subcontinent?
નીચેમાંથી કઈ ભારતીય ઉપખંડ માંથી ઉદભવેલી મુખ્ય આધ્યાત્મિક અથવા દાર્શનિક પરંપરા નથી?

(A) Hinduism – હિન્દુ ધર્મ

(B) Christianity – ખ્રિસ્તી ધર્મ

(C) Buddhism – બૌદ્ધ ધર્મ

(D) Jainism – જૈન ધર્મ

---

(2) Which epics are included in Indian literature?
ભારતીય સાહિત્યમાં કયા મહાકાવ્યોનો સમાવેશ થાય છે?

(A) Mahabharata and Ramayana – મહાભારત અને રામાયણ

(B) Iliad and Odyssey – ઇલિયડ અને ઓડિસી

(C) Beowulf and Divine Comedy – બિયોવુલ્ફ અને ડિવાઈન કોમેડી

(D) Aeneid and Canterbury Tales – એનિડ અને કેન્ટરબરી ટેલ્સ

---

(3) Which concept emphasizes the interconnectedness of all living beings and supports environmental care?
કયો ખ્યાલ તમામ જીવન સ્વરૂપના પરસ્પર જોડાણ પર ભાર મૂકે છે અને પર્યાવરણીય સંભાળની તરફેણ કરે છે?

(A) Ahimsa – અહિંસા

(B) Swadeshi – સ્વદેશી

(C) Satyagraha – સત્યાગ્રહ

(D) Vasudhaiva Kutumbakam – વસુદેવ કુટુંબકમ

---

(4) Which term is synonymous with Hinduism and emphasizes eternal truths and principles?
કયો શબ્દ હિન્દુ ધર્મનો સમાનાર્થી છે અને શાશ્વત સત્યો અને સિદ્ધાંતો ઉપર ભાર મૂકે છે?

(A) Sanatana Dharma – સનાતન ધર્મ

(B) Ahimsa – અહિંસા

(C) Moksha – મોક્ષ

(D) Karma – કર્મ

---

(5) Where is the Saraswati Mahal Library located?
સરસ્વતી મહેલ પુસ્તકાલય ક્યાં આવેલું છે?

(A) Thanjavur, Tamil Nadu – તંજાવુર, તમિલનાડુ

(B) Pune, Maharashtra – પુણે, મહારાષ્ટ્ર

(C) Patna, Bihar – પટના, બિહાર

(D) New Delhi – નવી દિલ્હી

---

(6) What was the primary occupation of most people in ancient Indian societies?
પ્રાચીન ભારતીય સમાજોમાં મોટાભાગની વસ્તીનો પ્રાથમિક વ્યવસાય શું હતો?

(A) Agriculture – કૃષિ

(B) Trade – વેપાર

(C) Handicrafts – હસ્તકલા

(D) Priesthood – પુરોહિત

---

(7) What was the primary language of the Dharmashastras?
ધર્મશાસ્ત્રોની પ્રાથમિક ભાષા કઈ હતી?

(A) Prakrit – પ્રાકૃત

(B) Pali – પાલી

(C) Gujarati – ગુજરાતી

(D) Sanskrit – સંસ્કૃત

---

(8) What is the purpose of practices such as yoga and meditation?
યોગ અને ધ્યાન જેવી ક્રિયાઓનો ઉદ્દેશ્ય શું પ્રોત્સાહન આપવાનો છે?

(A) Physical, mental, and spiritual well-being – શારીરિક, માનસિક અને આધ્યાત્મિક સુખાકારી

(B) Only physical well-being – માત્ર શારીરિક સુખાકારી

(C) Only spiritual well-being – માત્ર આધ્યાત્મિક સુખાકારી

(D) None – કોઈપણ નહીં

---

(9) Which principle states that actions have results in this or future lives?
કયો સિદ્ધાંત જણાવે છે કે ક્રિયાઓનું પરિણામ આજીવનમાં અથવા ભવિષ્યના જીવનમાં હોય છે?

(A) Karma – કર્મ

(B) Soul (Atma) – આત્મા

(C) Rebirth (Samsara) – સંસાર

(D) Devotion (Bhakti) – ભક્તિ

---

(10) Which term refers to non-violence and compassion toward all beings?
કયો શબ્દ અહિંસા અને તમામ જીવો પ્રત્યે કરુણાનો સંદર્ભ આપે છે?

(A) Worship (Puja) – પૂજા

(B) Tantra – તંત્ર

(C) Non-violence (Ahimsa) – અહિંસા

(D) Devotion (Bhakti) – ભક્તિ

---

(11) The JNU Library mainly preserves manuscripts in which languages?
જવાહરલાલ નહેરુ યુનિવર્સિટી પુસ્તકાલયમાં મુખ્યત્વે કયા પ્રકારની હસ્તપ્રતો છે?

(A) Sanskrit and Prakrit – સંસ્કૃત અને પ્રાકૃત

(B) Arabic and Urdu – અરબી અને ઉર્દૂ

(C) Hindi and Persian – હિન્દી અને ફારસી

(D) Tamil and Sanskrit – તમિલ અને સંસ્કૃત

---

(12) Who wrote the Brahmagupta Siddhanta, which provided methods to predict eclipses?
બ્રહ્મગુપ્ત સિદ્ધાંત કોણે લખ્યું હતું, જેને સૂર્ય અને ચંદ્રગ્રહણની આગાહી કરવાની પદ્ધતિ પ્રદાન કરી હતી?

(A) Aryabhata – આર્યભટ્ટ

(B) Brahmagupta – બ્રહ્મગુપ્ત

(C) Varahamihira – વરાહમિહિર

(D) Bhaskara I – ભાસ્કર-૧

---

(13) Which rasa (emotion) expresses love and beauty?
કયો રસ પ્રેમ અને સુંદરતાની લાગણી દર્શાવે છે?

(A) Humor (Hasya) – હાસ્ય

(B) Romance (Shringara) – શુંગાર

(C) Heroism (Veera) – વીર

(D) Compassion (Karuna) – કરુણા

---

(14) In the Odissi dance tradition, who are the classical performers?
ઓડીસી પરંપરામાં અભિજ્ઞ કલાકારો કોણ છે?

(A) Devadasis – દેવદાસીઓ

(B) Maharis – માહારીઓ

(C) Gotipuas – ગોટીપુઆસ

(D) All of the above – ઉપરોક્ત તમામ

---

(15) What is the ultimate goal of yoga where the practitioner experiences union with the Supreme?
યોગનું અંતિમ ધ્યેય શું છે જ્યાં સાધક પરમાત્મા સાથે જોડાણનો અનુભવ કરે છે?

(A) Pranayama – પ્રાણાયામ

(B) Tapas – તાપસ

(C) Non-possessiveness (Aparigraha) – અપરિગ્રહ

(D) Samadhi – સમાધિ

---

(16) Which classical language of India is essential for understanding ancient texts?
પ્રાચીન ભારતની કઈ શાસ્ત્રીય ભાષા પાયાના ગ્રંથો સમજવા માટે અગત્યની છે?

(a) English – અંગ્રેજી

(b) Latin – લેટિન

(c) Greek – ગ્રીક

(d) Sanskrit – સંસ્કૃત

---

(17) The Devanagari script is mainly used for which languages?
દેવનાગરી લિપિ મુખ્યત્વે કઈ ભાષાઓ માટે વપરાય છે?

(a) Tamil and Telugu – તમિલ અને તેલુગુ

(b) Bengali and Malayalam – બંગાળી અને મલયાલમ

(c) Hindi and Marathi – હિન્દી અને મરાઠી

(d) Kannada and Gujarati – કન્નડ અને ગુજરાતી

---

(18) What forms the foundation of the Shastrartha (philosophical debate) tradition?
શાસ્ત્રાર્થ પરંપરાનો પ્રાથમિક પાયો શું છે?

(a) Political ideologies – રાજકીય વિચારધારાઓ

(b) Philosophical traditions – ફિલોસોફીકલ પરંપરાઓ

(c) Religious doctrines – ધાર્મિક સિદ્ધાંતો

(d) Economic principles – આર્થિક સિદ્ધાંતો

---

(19) Panini Ashtadhyayi is a foundational text in which field?
પાણીની અષ્ટાચાર્ય એ કયા ક્ષેત્રમાં પાયાનું લખાણ છે?

(a) Mathematics – ગણિત

(b) Astronomy – ખગોળશાસ્ત્ર

(c) Medicine – દવા

(d) Linguistics – ભાષાશાસ્ત્ર

---

(20) What is the key characteristic of Indian handloom textiles?
ભારતીય હેન્ડલૂમ કાપડની મુખ્ય લાક્ષણિકતા શું છે?

(a) Mass production – સામૂહિક ઉત્પાદન

(b) Minimalistic designs – લઘુત્તમ ડિઝાઇન

(c) Vibrant colors and intricate patterns – ચમકદાર રંગો અને જટિલ પેટર્ન

(d) Use of synthetic fibers – કૃત્રિમ તંતુઓનો ઉપયોગ

---

(21) Which ancient Indian texts guide rulers and administrators?
કયા પ્રાચીન ભારતીય ગ્રંથો શાસકો અને વહીવટ કર્તાઓ માટે માર્ગદર્શિકા આપે છે?

(a) Bible – બાઇબલ

(b) Vedas and Upanishads – વેદ અને ઉપનિષદ

(c) Quran – કુરાન

(d) Tripitaka – ત્રિપિટક

---

(22) Which moral principles are emphasized in the Dharmashastras?
ધર્મશાસ્ત્રોમાં નૈતિક આચરણના કયા સિદ્ધાંતો પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે?

(a) Greed and deceit – લોભ અને કપટ

(b) Compassion and selflessness – કરુણા અને નિસ્વાર્થતા

(c) Revenge and violence – બદલો અને હિંસા

(d) Discrimination and prejudice – ભેદભાવ અને પૂર્વગ્રહ

---

(23) Which of the following is an example of Indian sculpture?
નીચેના વિકલ્પો પૈકી ભારતીય શિલ્પકલાનું ઉદાહરણ કયું છે?

(a) Angkor Wat – અંગકોરવાટ

(b) Parthenon – પાર્થેનોન

(c) Khajuraho – ખજૂરાહો

(d) Petra – પેટ્રા

---

(24) How many primary rasas (aesthetic moods) exist in classical Indian aesthetics?
શાસ્ત્રીય ભારતીય સૌંદર્ય શાસ્ત્રમાં પ્રાથમિક રસો કેટલા છે?

(a) Five – પાંચ

(b) Seven – સાત

(c) Nine – નવ

(d) Eleven – અગિયાર

---

(25) Manuscript studies generally do not collaborate with which field?
હસ્તપ્રત શાસ્ત્ર સામાન્ય રીતે કયા ક્ષેત્ર સાથે સહયોગ કરતું નથી?

(a) Archaeological conservation – પુરાતત્વ સંરક્ષણ

(b) Science – વિજ્ઞાન

(c) Hydrology – પાણીશાસ્ત્ર

(d) Digital humanities – ડિજિટલ માનવતા

---

(26) Sulba Sutras are mainly related to which subject?
સુલબા સૂત્રો મુખ્યત્વે કયા વિષય સાથે સંબંધિત છે?

(a) Mathematics – ગણિત

(b) Astronomy – ખગોળશાસ્ત્ર

(c) Medicine – દવા

(d) Politics – રાજકારણ

(27) Which foundational text represents the base of linguistic and grammatical study in India?
ભારતમાં ભાષાકીય અને વ્યાકરણના આધારરૂપ પાયાનું લખાણ કયું છે?

(a) Mahabharata – મહાભારત

(b) Ramayana – રામાયણ

(c) Panini Ashtadhyayi – પાણીની અષ્ટાધ્યાયી

(d) Bhagavad Gita – ભગવદગીતા

(28) What is the key aspect of the pursuit of knowledge in Indian tradition?
ભારતીય પરંપરામાં જ્ઞાનની શોધનો મુખ્ય પાસો શું છે?

(a) Blind acceptance of doctrines – સિદ્ધાંતોની આંધળી સ્વીકૃતિ

(b) Rigorous Inquiry, debate and dialogue – સખત પૂછપરછ, ચર્ચા અને સંવાદ

(c) Exclusivity of philosophical schools – દાર્શનિક શાળાઓની વિશિષ્ટતા

(d) Avoidance of critical thinking – આલોચનાત્મક વિચારસરણીનું ટાળવું

(29) What was the primary language used in most manuscripts of the Indian Knowledge System?
ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીની હસ્તપ્રતોમાં વપરાતી પ્રાથમિક ભાષા કઈ છે?

(a) Latin – લેટિન

(b) Greek – ગ્રીક

(c) Sanskrit – સંસ્કૃત

(d) Arabic – અરબી

(30) Which of the following instruments was not developed by Indian astronomers for observing and measuring celestial phenomena?
અવકાશી ઘટનાઓનું નિરીક્ષણ કરવા માટે ભારતીય ખગોળશાસ્ત્રીઓ દ્વારા નીચેના પૈકી કયું સાધન વિકસાવવામાં આવ્યું નહોતું?

(a) Astrolabe – એસ્ટ્રોલેબ

(b) Gnomon – જીનોમોન

(c) Telescope – ટેલિસ્કોપ

(d) Water clock – પાણીની ઘડિયાળ

---

(31) In which encryption method are messages concealed within other non-secret data?
કઈ અંતર પદ્ધતિમાં સંદેશાઓ અન્ય ગુપ્ત ડેટામાં છુપાવવામાં આવે છે?

(a) Symbolic Encryption – સિમ્બોલિક એન્ક્રિપ્શન

(b) Syllabic Encryption – એન્ડ્રોગ્રાફી (સિલેબિક એન્ક્રિપ્શન)

(c) Number systems – નંબર સિસ્ટમ

(d) Stenography– કોડિંગ સિસ્ટમ

---

(32) Which method involves rearranging the order of characters in a message according to a predefined pattern?
કઈ પદ્ધતિમાં પૂર્વ વ્યાખ્યાયિત પેટર્ન અનુસાર સંદેશના અક્ષરોને ફરીથી ગોઠવવામાં આવે છે?

(a) Steganography – સ્ટેગનોગ્રાફી

(b) Number system – નંબર સિસ્ટમ

(c) Transposition Ciphers – ટ્રાન્સપોઝિશન સાઈફર

(d) Language based Encryption – ભાષા આધરિત એન્ક્રિપ્શન

---

(33) Which of the following texts is considered to be the most ancient and foundational scripture of Sanatan Dharma?
સનાતન ધર્મનો સૌથી પ્રાચીન અને આધારભૂત ગ્રંથ નીચેના પૈકી કયો ગણાય છે?

(a) The Ramayan – રામાયણ

(b) The Mahabharat – મહાભારત

(c) The Puranas – પુરાણો

(d) The Vedas – વેદ

---

(34) Manuscriptology is also known as __________.
પાંડુલિપિ વિજ્ઞાનને અન્ય નામે શું કહેવામાં આવે છે?

(a) Codicology – કોડિકોલોજી

(b) Epigraphy – એપિગ્રાફી

(c) Philology – ફિલોલોજી

(d) Iconography – આઇકનોગ્રાફી

---

(35) Panini's 'Ashtadhyayi' is the foundational scripture in the field of __________.
પાણિનિની 'અષ્ટાધ્યાયી' કયા ક્ષેત્રમાં આધારભૂત ગ્રંથ છે?

(a) Mathematics – ગણિત

(b) Astronomy – ખગોળશાસ્ત્ર

(c) Medicine – ચિકિત્સા વિજ્ઞાન

(d) Linguistics – ભાષાશાસ્ત્ર

---

(36) __________ is the most renowned playwright of Sanskrit literature.
સંસ્કૃત સાહિત્યના સૌથી પ્રસિદ્ધ નાટ્યકાર કોણ છે?

(a) Ravindranath Tagore – રવીન્દ્રનાથ ટાગોર

(b) William Shakespeare – વિલિયમ શેક્સપીયર

(c) Kalidas – કાલિદાસ

(d) Moliere – મોલિયર

---

(37) The Kailasa Temple of Ellora caves is dedicated to __________.
એલોરાની કૈલાસ ગુફાનું મંદિર કયા દેવને સમર્પિત છે?

(a) Lord Vishnu – ભગવાન વિષ્ણુ

(b) Lord Shiva – ભગવાન શિવ

(c) Lord Brahma – ભગવાન બ્રહ્મા

(d) Goddess Lakshmi – દેવી લક્ષ્મી

---

(38) Which of the following is not the ancient classical dance form of India?
નીચેના પૈકી કયો ભારતનો પ્રાચીન શાસ્ત્રીય નૃત્ય સ્વરૂપ નથી?

(a) Bharatnatyam – ભરતનાટ્યમ

(b) Kathakali – કથકલી

(c) Salsa – સાલસા

(d) Kuchipudi – કુચિપુડી

---

(39) Beautiful wall paintings depicting Buddhist themes are found in __________.
બૌદ્ધ વિષયો દર્શાવતી સુંદર ભીતિચિત્રો ક્યાં જોવા મળે છે?

(a) Amaravati Stupa – અમરાવતી સ્તૂપ

(b) Ajanta Caves – અજન્તા ગુફાઓ

(c) Ellora Caves – એલોરા ગુફાઓ

(d) Mathura – મથુરા

---

(40) The oldest Indian scriptures have not been written in the _______ script.
ભારતના સૌથી પ્રાચીન ગ્રંથો નીચેની કઈ લિપિમાં લખાયેલા નથી?

(a) Brahmi – બ્રાહ્મી

(b) Latin – લેટિન

(c) Devnagari – દેવનાગરી

(d) Kharosthi – ખરોષ્ટી

---

(41) The ancient Indian text 'Sushruta Samhita' is associated with which area?
પ્રાચીન ગ્રંથ 'સુષ્રુત સંહિતા' કયા ક્ષેત્ર સાથે સંબંધિત છે?

(a) Medicine – ચિકિત્સા વિજ્ઞાન

(b) Mathematics – ગણિત

(c) Astronomy – ખગોળશાસ્ત્ર

(d) Architecture – સ્થાપત્ય શાસ્ત્ર

---

(42) Which of the following is considered as the 'Mother of all languages'?
નીચેના પૈકી કઈ ભાષા 'બધી ભાષાઓની માતા' ગણાય છે?

(a) Hindi – હિન્દી

(b) Sanskrit – સંસ્કૃત

(c) Greek – ગ્રીક

(d) Hebrew – હિબ્રુ

---

(43) What is the meaning of the word 'Manuscript'?
'Manuscript' શબ્દનો અર્થ શું છે?

(a) An ancient sculpture – પ્રાચીન શિલ્પ

(b) A printed book – છપાયેલું પુસ્તક

(c) Handwritten document – હસ્તલિખિત દસ્તાવેજ

(d) A digital document – ડિજિટલ દસ્તાવેજ

---

(44) Which of the following is one of the famous manuscript libraries in Bharat?
ભારતની નીચેની પૈકી કઈ પ્રસિદ્ધ પાંડુલિપિ લાઇબ્રેરી છે?

(a) National Museum – નેશનલ મ્યુઝિયમ

(b) Asiatic Society Library – એશિયાટિક સોસાયટી લાઇબ્રેરી

(c) M.G. Library – એમ.જી. લાઇબ્રેરી

(d) Saraswati Mahal Library – સરસ્વતી મહાલ લાઇબ્રેરી

---

(45) Who is known as the 'Father of Modern Astronomy'?
'આધુનિક ખગોળશાસ્ત્રના પિતા' તરીકે કોણ જાણીતા છે?

(a) Galileo Galilei – ગેલિલિયો ગેલિલી

(b) Nicolas Copernicus – નિકોલસ કોપરનિકસ

(c) Isaac Newton – આઇઝેક ન્યુટન

(d) Johannes Kepler – જોહાનેસ કેપ્લર

---

(46) Which ancient port in Bharat was important for international trade?
ભારતનું કયું પ્રાચીન બંદર આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર માટે મહત્વપૂર્ણ હતું?

(a) Patliputra – પાટલીપુત્ર

(b) New Delhi – નવી દિલ્હી

(c) Lothal – લોથલ

(d) Takshashila – તક્ષશિલા

---

(47) What does the term 'Lalitkala' refer to?
'લલિતકલા' શબ્દનો અર્થ શું છે?

(a) Performing Arts – પ્રદર્શનકલા

(b) Fine Arts – લલિતકલા

(c) Martial Arts – યુદ્ધકલા

(d) None of the above – ઉપરોક્તમાંથી કોઈ નહીં

---

(48) What is the meaning of ethics?
'નૈતિકતા' શબ્દનો અર્થ શું છે?

(a) Religious practice – ધાર્મિક પ્રથા

(b) Economic principle – આર્થિક સિદ્ધાંત

(c) Scientific study – વૈજ્ઞાનિક અધ્યયન

(d) Rules of conduct – વર્તનના નિયમો